

Ο (Δια)μεσολαβητής στηνπροπρωχευτική φιαδικασία εξυγίανσης συγκριτική παράθεση των νομων 4013/2011 και 3898/2010

Γιονίντα Ρ. Κούκιο
Δικηγόρος, υποψ. LL.M.

I. Εισαγωγή

Ο θεσμός της διαμεσολάβησης, ως εναλλακτικός τρόπος επίλυσης διαφορών¹, εισήχθη στο ελληνικό δικαιοσύνη σύστημα με την ψήφιση του Ν. 3898/2010 «Διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις», ο οποίος ενσωμάτωσε την Οδηγία 2008/52/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου 2008 «για ορισμένα θέματα διαμεσολάβησης σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις». Στο άρθρο 4 περ. β του Ν. 3898/2010, ως διαμεσολάβηση ορίζεται η διαρθρωμένη διαδικασία ανεξαρτήτως ονομασίας, στην οποία δύο ή περισσότερα μέρη μιας διαφοράς επιχειρούν εκουσίως να επιλύσουν με συμφωνία τη διαφορά αυτή με τη βοήθεια διαμεσολαβητή.

Ιδιαίτερη μορφή μεσολάβησης με διαδικασία λεπτομερή, τυπική και αυστηρή² προβλέπει το άρθρο 12 του ν. 4013/2011 περί της προπρωχευτικής διαδικασίας εξυγίανσης, το οποίο τροποποίησε τα άρθρα 99 επ. ΠτΚ. Πρόκειται για μια συλλογική προπρωχευτική διαδικασία με σκοπό την ανόρθωση επιχειρήσεων χωρίς να παραβιάζεται η συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών³, εφόσον φυσικό ή νομικό πρόσωπο με πτωχευτική ικανότητα βρίσκεται σε παρούσα ή επαιεπιλούμενη αδυναμία εκπλήρωσης των ληξιπρόθεσμων χρηματικών υποχρεώσεων του (άρθρα 99 παρ. 1 και 2 ΠτΚ).

1 Βλ. σχετ. Αιτιολογική Έκθεση του Ν. 3898/2010, που ορίζει: «Στους εναλλακτικούς τρόπους επίλυσης των ιδιωτικών διαφορών περιλαμβάνεται και η διαμεσολάβηση», διαθέσιμη στο σύνδεσμο: <http://www.ministryofjustice.gr/site/LinkClick.aspx?fileticket=UDXtv4wqfeo%3d&ta bid=132>. Επίσης, ως εναλλακτικές μέθοδοι επίλυσης διαφορών, σύμφωνα με την Πράσινη Βίβλο, που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2002, στο πλαίσιο της οποίας εξεδόθη η Οδηγία 2008/52/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21.5.2008, ορίζονται οι εξωδικαστικές διαδικασίες επίλυσης των διαφορών που διεξάγονται με τη συνδρομή ενός ουδέτερου τρίτου μέρους.

2 *Μανιώτης*, Περί της οριοθέτησης της ελευθερίας της ιδιωτικής βουλήσεως στις εναλλακτικές μορφές επίλυσης διενέξεων, ΕΠολΔ 2012, σελ. 711 επ., ιδίως 712-713.

3 Αιτιολογική Έκθεση (από 14.7.2011) στο σχέδιο νόμου «Σύσταση ενιαίας ανεξάρτητης αρχής δημοσίων συμβάσεων και κεντρικού ηλεκτρονικού μητρώου δημοσίων συμβάσεων – αντικατάσταση του έκτου κεφαλαίου του ν. 3588/2007 (Πτωχευτικός Κώδικας) – Προπρωχευτική διαδικασία εξυγίανσης και άλλες διατάξεις», βλ. σχετ. Πτωχευτική Νομοθεσία, επιμέλεια Ρόκα, Εκδ. Σάκκουλα (2011), σελ. 253 επ., ιδίως 256.

Μετά την υποβολή από τον οφειλέτη αίτησης στο Πτωχευτικό Δικαστήριο κατά το άρθρο 100 ΠτΚ, αυτό αποφασίζει το άνοιγμα της διαδικασίας εξυγίανσης, εφόσον προβλέπει ότι η επίτευξη συμφωνίας είναι δυνατή, ότι υπάρχουν βάσιμες προσδοκίες της προτεινόμενης εξυγίανσης και ότι δεν παραβλάπτεται η συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών, ενώ στη συνέχεια δύναται ή υποχρεούται, αν το ζητήσει ο οφειλέτης, να διορίσει μεσολαβητή (άρθρο 102 παρ. 1 και 3 ΠτΚ).

II. Προαιρετικός και Υποχρεωτικός Διορισμός Μεσολαβητή

Το άρθρο 102 ΠτωχΚ ρυθμίζει τη δυνατότητα διορισμού μεσολαβητή. Καινοτομία⁴ αποτελεί το γεγονός ότι ο διορισμός μεσολαβητή δεν είναι υποχρεωτικός⁵. Προβλέπεται, έτσι, η δυνατότητα του πτωχευτικού δικαστηρίου, για τη διευκόλυνση επίτευξης συμφωνίας εξυγίανσης μεταξύ οφειλέτη και πιστωτών του, να διορίσει μεσολαβητή, είτε με την απόφαση που ανοίγει τη διαδικασία εξυγίανσης είτε και με μεταγενέστερη απόφαση, ύστερα από αίτηση του οφειλέτη ή των πιστωτών ή και αυτεπαγγέλτως, σύμφωνα με το άρθρο 102 παρ. 1 ΠτωχΚ. Ο μεσολαβητής δύναται να είναι είτε φυσικό είτε νομικό πρόσωπο. Στη δεύτερη περίπτωση όμως, το νομικό πρόσωπο ορίζει εκπρόσωπό του, κατ' άρθρο 106 παρ. 1 ΠτΚ.

Ως μεσολαβητής, βάσει του άρθρου 102 παρ. 2 ΠτΚ, ο οποίος επιλέγεται ελεύθερα από το δικαστήριο λαμβανομένων υπόψη και των προτάσεων του οφειλέτη ή των πιστωτών, δύναται να διορισθεί⁶ πρόσωπο του καταλόγου (περί συνδίκων) του άρθρου 63 παρ. 1 ΠτΔ, ήτοι δικηγόροι, με τουλάχιστον πενταετή υπηρεσία, από τον κατάλογο που καταρτίζει ετησίως ο κάθε κατά τόπον αρμόδιος δικηγορικός σύλλογος, αλλά και ο εμπειρογνώμονας του άρθρου 100 παρ. 3 ΠτΚ, η τελευταία μάλιστα επιλογή θα εξοικονομεί χρόνο και δαπάνη⁷. Επίσης, ως μεσολαβητής μπορεί να διορίζεται και διαμεσολαβητής του ν. 3898/2010, ήτοι, βάσει της περ. γ' του άρθρου 4 αυτού⁸, κάθε τρίτο σε σχέση με τα μέρη πρόσωπο,

4 Στο προηγούμενο καθεστώς της διαδικασίας συνδιαλλαγής (όπως ίσχυε βάσει του Ν. 3588/2007, πριν την τροποποίησή του από το Ν. 4013/2011) ο μεσολαβητής ήταν πάντοτε υποχρεωτικός, κάτι που καθυστέρουσε την επικύρωση συμφωνιών που είχαν ήδη συναφθεί πριν από την έναρξη της διαδικασίας. Βλ. σχετ. *Περάκη*, Πτωχευτικό Δίκαιο, Πτώχευση και διαδικασία εξυγίανσης, Εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2^η Εκδ. (2012), σελ. 70.

5 Αιτιολογική Έκθεση ν.4013/2011, άρθρο 102, ο.π. υπ' αριθμ. 3 υποσημ. σελ. 259, όπου επισημαίνεται ότι η ύπαρξη μεσολαβητή μπορεί να μην είναι απαραίτητη, ως εκ τούτου δεν είναι σκόπιμο να επιβαρύνεται η διαδικασία με κόστος, όπου δεν είναι αναγκαίο.

6 Η απαρίθμηση είναι ενδεικτική, όπως επισημαίνεται από *Περάκη*, βλ. ανωτέρω υπ' αριθμ. 4 υποσημ., σ. 70.

7 *Περάκης*, βλ. ανωτέρω υπ' αριθμ. 4 υποσημ., σελ. 70.

8 Του ν. 3898/2010, όπως αντικαταστάθηκε με την υποπαρ. ΙΕ2 της παρ. ΙΕ του άρθρου πρώτου

διαπιστευμένο ως διαμεσολαβητής⁹, από το οποίο ζητείται να αναλάβει διαμεσολάβηση με κατάλληλο, αποτελεσματικό και αμερόληπτο τρόπο.

Επιπλέον, το άρθρο 106ι παρ. 1 ΠτΚ, ορίζει πως ο μεσολαβητής πρέπει να είναι ανεξάρτητος από τον οφειλέτη, κατά την έννοια του άρθρου 63 παρ.2¹⁰, να μην είναι πιστωτής του ή πρόσωπο συνδεδεμένο κατά την έννοια του άρθρου 42 Ε παρ. 5 του κ.ν. 2190/1920¹¹ με τον οφειλέτη ή με πιστωτές και να μην έχει διατελέσει ελεγκτής του οφειλέτη κατά την τελευταία πενταετία. Επίσης δεν επιτρέπεται ο ορισμός ως μεσολαβητών, των δημοσίων υπαλλήλων που υπηρετούν σε οικονομικές υπηρεσίες.

Αξιοσημείωτο είναι πως ο ν. 3898/2010 εισάγει ως κανόνα την προαιρετική¹² προσφυγή στη διαμεσολάβηση, προβλέπει ωστόσο τη δυνατότητα διορισμού αυτού εάν τούτο επιβάλλεται υποχρεωτικά με νόμο. Μια τέτοια περίπτωση εισάγει η διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 102 ΠτΚ, που ορίζει πως ο διορισμός του μεσολαβητή είναι υποχρεωτικός αν το ζητήσει ο οφειλέτης, ο οποίος μάλιστα υποχρεούται προς τούτο, αν ζητά τη σύγκληση συνέλευσης των πιστωτών βάσει του άρθρου 105 ΠτΚ, προκειμένου ο μεσολαβητής να οργανώσει τη διαδικασία της σύγκλησης και να αναλάβει την προεδρία της συνέλευσης, κατ' άρθρα 105 και 106 ΠτΚ.

III. Νομική Φύση της Θέσης του Μεσολαβητή

Η νομική φύση της θέσης του μεσολαβητή δεν προσδιορίζεται ευθέως στο νόμο. Επειδή, όμως, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του καθορίζονται από το νόμο¹³ και όχι από κάποια σύμβαση, η θέση του προσομοιάζει με εκείνη του συνδίκου, χωρίς ωστόσο να έχει το εύρος των εξουσιών εκείνης. Ο μεσολαβητής, συνεπώς,

του ν. 4254/2014 (Α' 85/7.4.2014).

9 Κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 7 του ν. 3898/2010.

10 Να μην ταυτίζεται, δηλαδή, με το πρόσωπο του συνδίκου.

11 Αναφερόμενη στις περιπτώσεις των επιχειρήσεων, μεταξύ των οποίων υφίσταται σχέση μητρικής επιχείρησης προς θυγατρική.

12 Βλ. σχετ. αιτιολογική έκθεση στο σχέδιο του Ν.3898/2010 «*Η προσφυγή στη διαμεσολάβηση επαφίεται στην πρωτοβουλία των μερών και αποτελεί μία μη δεσμευτική, καθαρά ιδιωτική μέθοδο επίλυσης των διαφορών. Με τη διαμεσολάβηση, η κρατική δικαιοσύνη δεν αμφισβητείται και δεν «ιδιωτικοποιείται», όχι μόνο γιατί δεν αποκλείεται η ευχέρεια της προσφυγής σε αυτήν, αλλά και γιατί ουδείς δικαιούται να «επιβάλλει» τη διαμεσολάβηση ως μέθοδο επίλυσης διαφορών. Αντίθετα, οι πολίτες είναι ελεύθεροι να επιλέξουν άλλους, αποτελεσματικότερους εναλλακτικούς τρόπους, για την επίλυση της διαφοράς τους*», διατηρώντας, ωστόσο, ο Έλληνας Νομοθέτης την επιφύλαξη μελλοντικής νομοθετικής πρόβλεψης που θα επιβάλλει, κατ' εξαίρεση, την υποχρεωτική υπαγωγή στη διαμεσολάβηση για συγκεκριμένη κατηγορία διαφορών (άρθρο 3 παρ. 1, περ. δ του Ν. 3898/2010).

13 Καθώς τα καθήκοντα του μεσολαβητή περιγράφονται στο νόμο, δεν είναι αναγκαία η αναφορά τους στην απόφαση που τον ορίζει. Βλ. σχετ. ΠΠρΘεσ 28664/2008, ΕπισκεΔ 2008, σελ. 911

συνιστά νόμιμο όργανο της διαδικασίας εξυγίανσης, ασκών ανατεθειμένο από το δικαστήριο και προσδιορισμένο κατά περιεχόμενο από το νόμο λειτούργημα¹⁴.

Ως όργανο αποκλειστικής της τυπικής διαδικασίας εξυγίανσης, ο μεσολαβητής είναι ο ομόλογος του επιτρόπου, υπό τον οποίο μπορούσε να τεθεί η προϊσχύουσα διαδικασία σύναψης συμφωνιών μεταξύ πιστωτών και επιχείρησης (άρθρα 44 και 45 ν. 1892/1990). Ωστόσο, ο τυχόν ορισμός μεσολαβητή δεν έχει τις συνέπειες του διορισμού επιτρόπου, διότι ούτε την προσωρινή αναστολή των ατομικών διώξεων επιφέρει ούτε την τοκοφορία των απαιτήσεων αναστέλλει¹⁵.

Τέλος, αν και ο μεσολαβητής δεν είναι «πραγματογνώμονας», με την έννοια των άρθρων 368επ. ΚΠολΔ – και συνεπώς δεν υποχρεούται σε προηγούμενη όρκιση κατά το άρθρο 385 ΚΠολΔ – δεν αποκλείεται, ωστόσο, η αναλογική εφαρμογή ορισμένων σχετικών διατάξεων του ΚΠολΔ και επ' αυτού, όπως στην περίπτωση ανάγκης αντικατάστασης ή εξαίρεσής του¹⁶. Ενώ σε περίπτωση που ο διορισθείς μεσολαβητής αποποιηθεί τον διορισμό του, εφαρμόζονται αναλόγως τα ισχύοντα επί αποποίησης του διορισμού συνδίκου, κατ' άρθρο 64 ΠτΚ¹⁷.

14 *Ψυχομάνης*, Πτωχευτικό Δίκαιο, 5^η Εκδ. 2012, σ. 99, κατά τον οποίο η θέση του μεσολαβητή διέπεται πρωτίστως από τις διατάξεις του έκτου κεφαλαίου του πτωχευτικού κώδικα για την προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης, συμπληρωματικά δε, με αναλογική εφαρμογή, από τις διατάξεις περί του συνδίκου (άρθρα 63 επ. ΠτΚ) και τις διατάξεις του ΑΚ περί εντολής.

15 *Μιχαλόπουλος*, Οι προπτωχευτικές διαδικασίες αφερεγγυότητας του Πτωχευτικού Κώδικα, Από την συνδιαλλαγή επιστροφής στην εξυγίανση, Σειρά Μελετών Δικαίου Επιχειρήσεων υπ' αριθμ. 23, Εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2013, σελ. 74.

16 *Ψυχομάνης*, ό.π. υπ' αριθμ. 14 υποσημ., σελ. 99 · ο *ίδιος*, Πτωχευτικό Δίκαιο, Πτώχευση – Εξυγίανση – Ειδική Εκκαθάριση – Ρύθμιση Οφειλών, Δ' Έκδοση, Εκδ. Σάκκουλα (2011), σελ. 545 επ., ιδίως 546, όπου αναφέρει ότι ο διορισθείς μεσολαβητής μπορεί να «εξαίρεθεί» μετά από αίτηση του ίδιου ή του οφειλέτη ή οποιουδήποτε πιστωτή για τους λόγους της ΚΠολΔ 376, οπότε το δικαστήριο, δικάζοντας την αίτηση εξαίρεσης, μπορεί να διορίσει άλλον μεσολαβητή (ΚΠολΔ 378). Στην περίπτωση, όμως, που ο διορισμένος μεσολαβητής αρνείται αδικαιολόγητα να εκτελέσει τα καθήκοντά του ή παραιτηθεί αυθαίρετα και χωρίς αίτηση εξαίρεσης ή ανεξάρτητα από την επ' αυτής απόφαση του δικαστηρίου, αν δηλαδή απέχει αυθαίρετα των καθηκόντων του σε οποιοδήποτε στάδιο, το πτωχευτικό δικαστήριο μπορεί να τον καταδικάσει στα έξοδα και σε χρηματική ποινή κατά την ΚΠολΔ 386.

17 *Μιχαλόπουλος*, ο.π. υπ' αριθμ. 15 υποσημ., σελ. 75, όπου αναφέρει ότι ελλείψει εισηγητή (κατ' άρθρ. 58 επ. ΠτΚ), η έγγραφη δήλωση αποποίησης του διορισμού θα απευθύνεται στον πρόεδρο του πτωχευτικού δικαστηρίου, το δε δικαστήριο θα προβαίνει αμέσως στον διορισμό νέου μεσολαβητή.

IV. Εξουσίες¹⁸ Μεσολαβητή

Αποστολή του μεσολαβητή είναι η σύναψη συμφωνίας μεταξύ του οφειλέτη και των πιστωτών του¹⁹, που εκπροσωπούν τουλάχιστον την πλειοψηφία των απαιτήσεων κατ' αυτού, όπως αυτές προκύπτουν από τα εμπορικά βιβλία του οφειλέτη, με σκοπό την άρση των οικονομικών δυσκολιών του οφειλέτη, τη συνέχιση της δραστηριότητας του και διατήρηση των θέσεων εργασίας, καθώς και να προτείνει λύσεις για τη διάσωση της επιχείρησης, ιδίως με μείωση των απαιτήσεων, παράταση του ληξιπρόθεσμου αυτών, αναδιάρθρωση της επιχείρησης, μετοχοποίηση των απαιτήσεων, εκποίηση της επιχείρησης ή κάθε άλλο πρόσφορο μέτρο²⁰.

Για την εκπλήρωση των καθηκόντων του, ζητεί τη συνεργασία του οφειλέτη ως προς την παροχή οικονομικής φύσεως πληροφοριών της επιχείρησής του, λαμβάνοντας αντίγραφα από τα εμπορικά και λογιστικά του βιβλία, κατ' άρθρο 102 παρ. 4 εδ. α' ΠτΚ. Ενώπιον δε των αναγκών της αποστολής του υποχωρεί, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, το τραπεζικό²¹, χρηματιστηριακό και φορολογικό απόρρητο²². Οι ως άνω φορείς, ήτοι το δημόσιο, οι οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης, τα πιστωτικά και λοιπά χρηματοδοτικά ιδρύματα είναι υποχρεωμένοι να παράσχουν μέσα σε 10 ημέρες από την υποβολή σε αυτούς σχετικού αιτήματος του μεσολαβητή, χωρίς επιβάρυνση, αναλυτική κατάσταση των προς αυτά οφειλών κατά κεφάλαιο, τόκους και έξοδα, κατ' άρθρο 102 παρ. 4 εδ. γ' – ε' ΠτΚ, ενώ σε περίπτωση υπαίτιας παράλειψης συμμόρφωσης αυτών, η Τράπεζα της Ελλάδος δύναται να επιβάλλει κυρώσεις²³.

Στις εξουσίες του ανήκει επίσης η δυνατότητα να υποβάλει αίτηση στον πρόεδρο του πτωχευτικού δικαστηρίου – όπως επίσης δικαιούται να το πράξει και ο οφειλέτης ή πιστωτής – για παράταση της περιόδου, που έχει οριστεί στην απόφαση για επίτευξη της συμφωνίας, μέχρι έναν ακόμη μήνα, όπως προκύπτει ερμηνευτικά²⁴ από τη διάταξη του άρθρου 101 παρ. 1 ΠτΚ.

18 Κατά την άσκηση του δικαστικώς ανατεθειμένου έργου του, ο νόμος αναγνωρίζει στον μεσολαβητή εξουσίες ανάλογες προς εκείνες του μεσολαβητή επί της (προϊσχύουσας) διαδικασίας συνδιαλλαγής. Βλ. σχετ. *Κοτσίρη*, Η Διαδικασία Συνδιαλλαγής κατά τον Πτωχευτικό Κώδικα – Εισαγωγικά στην Προ- Πτωχευτική Διαδικασία Εξυγίανσης, Β' Έκδοση, Εκδ. Σάκκουλας (2011), σελ. 155.

19 Προσομοιάζει, δηλαδή, με την αποστολή του επιτρόπου του άρθρου 45 ν. 1892/1990, η οποία εξαντλείται στη διευκόλυνση επίτευξης της συμφωνίας μεταξύ του οφειλέτη και των πιστωτών του, βλ. σχετ. *Μιχαλόπουλος*, ο.π. υπ' αριθμ. 15 υποσημ. σελ. 76.

20 ΠΠρΠειρ 1570/2013, Δ/νη 2013.1123

21 Πρόκειται για άρση του γενικού τραπεζικού απορρήτου, όχι του ειδικού τραπεζικού απορρήτου των καταθέσεων, για την κάμψη του οποίου χρειάζεται ειδική νομοθετική πρόβλεψη. Βλ. σχετ. *Κοτσίρη*, Η διαδικασία συνδιαλλαγής κατά τον ΠτΚ, Εκδ. Σάκκουλα (2010), σ. 45

22 *Μιχαλόπουλος*, ο.π. υπ' αριθμ. 15 υποσημ. σελ. 76.

23 Σύμφωνα με το άρθρο 55 Α του καταστατικού της (Ν. 3434/1927, Α' 298, ως ισχύει).

24 *Ψυχράνης*, ό.π. υπ' αριθμ. 14 υποσημ., σελ. 100.

V. Υποχρεώσεις Μεσολαβητή

Το κύριο έργο του συνίσταται στην πρόσκληση²⁵ των πιστωτών²⁶ κατά την παρ. 4 του άρθρου 105 ΠτΚ²⁷ και προεδρεία επί της συνέλευσης πιστωτών²⁸, ενώ δύναται επίσης να αποφασίζει την αναβολή της σε ημερομηνία, απέχουσα όχι άνω των 10 ημερών. Στόχος του είναι η επιτυχής σύναψη συμφωνίας μεταξύ του οφειλέτη και των πιστωτών του, δηλαδή η εμπρόθεσμη κατάληξη σε συμφωνία που είναι ικανή να επικυρωθεί από το δικαστήριο²⁹, κατά την παρ. 4 του άρθρ. 102 ΠτΚ. Επικυρώσιμη δε, θα είναι εκείνη η συμφωνία που συνδυάζει τις βάσιμες προσδοκίες επιτυχίας μιας εφικτής εξυγίανσης χωρίς να παραβλάπεται η συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών.

Ο ρόλος του μεσολαβητή στη διευκόλυνση της σύναψης συμφωνίας, προϋποθέτει εξ' ορισμού τη διευκόλυνση διενέργειας των διαπραγματεύσεων³⁰. Κατά

25 Η πρόσκληση οφείλει να συντάσσεται εγγράφως, υπογραφόμενη από τον μεσολαβητή, και να αναφέρει α) την απόφαση του δικαστηρίου, τουλάχιστον το όνομα του οφειλέτη και το διατακτικό της, β) τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, γ) τον τόπο και τον χρόνο της συνέλευσης και δ) την πρόσκληση συμμετοχής, κατ' άρθρο 105 παρ. 4 εδ. β' ΠτΚ.

26 Αναφερόμενη στους δικαιούμενους να συμμετάσχουν στη συνέλευση πιστωτές του οφειλέτη, «ανεξαρτήτως προνομίων ή εμπραγμάτων ασφαλειών, οι απαιτήσεις των οποίων υπήρχαν κατά την ημέρα ανοίγματος της διαδικασίας, έστω και αν δεν είναι ληξιπρόθεσμες ή τελούν υπό αίρεση», κατ' άρθρο 105 παρ. 2 ΠτΚ, οι οποίες (απαιτήσεις) περιλαμβάνονται στον πίνακα πιστωτών, που έχει συνυποβληθεί στο δικαστήριο μαζί με την αίτηση περί ανοίγματος της διαδικασίας εξυγίανσης. Βλ. σχετ. *Ψυχομάνη*, ό.π. υπ' αριθμ. 14 υποσημ., σελ. 101.

27 Αποστέλλεται δε η πρόσκληση προ 15ημέρου από την ημέρα της συνέλευσης «με οποιοδήποτε πρόσφορο μέσο», που όμως πρέπει να είναι «ικανό να αποδείξει την πρόσκληση κάθε πιστωτή και το χρόνο της», κατ' άρθρο 105 παρ. 4 εδ. γ' ΠτΚ, ήτοι να επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή, κατά τον *Ψυχομάνη*, ό.π. υπ' αριθμ. 14 υποσημ., σελ. 102 · ή (και ηλεκτρονικό), κατά τον *Περάκη*, ό.π. υπ' αριθμ. 4 υποσημ., σελ. 75, νοώντας ως τέτοιο και τις εφημερίδες του άρθρου 26 παρ. 2 κ.ν. 2190/1920 ειδικά στην περίπτωση που το πρόσωπο (εννοείται τα ακριβή στοιχεία) του πιστωτή ή η διεύθυνσή του είναι άγνωστα. Επιπλέον, η πρόσκληση δημοσιεύεται και στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολούμενων (Τομέας Νομικών), κατ' άρθρο 105 παρ. 4 εδ. δ' ΠτΚ.

28 Για τον κρίσιμο ρόλο του διαμεσολαβητή στο πρώιμο στάδιο της οικονομικής αδυναμίας της επιχείρησης κατά την προέγκριση ενός σχεδίου αναδιοργάνωσης μεταξύ οφειλέτη και πιστωτών (που εκπροσωπούν τουλάχιστον το 60% του συνόλου των απαιτήσεων) αναφορικά με την προϊσχύουσα διαδικασία συνδιαλλαγής, το οποίο όμως δύναται να εφαρμοστεί και στην περίπτωση του ισχύοντος άρθρου 106 β παρ. 1 ΠτΚ, βλ. σχετ. *Ρόκα*, Προσπάθειες αναδιοργάνωσης της επιχείρησης με τη διαμεσολάβηση στο σύγχρονο πτωχευτικό δίκαιο, Δελτίον Α.Ε. & Ε.Π.Ε., τ. 1884 της 01.02.2010, «Οι Σελίδες της Διαμεσολάβησης», σελ. 9 – 10 (διαθέσιμο και στο σύνδεσμο www.syneemp.gr).

29 Επομένως, δεν εκπληρώνει πλήρως τα καθήκοντά του ο μεσολαβητής, αν επιτύχει μεν συμφωνία, που όμως έχει ελαττώματα (όπως εκείνα του άρθρου 106ζ παρ. 2), που εμποδίζουν την επικύρωση. Βλ. σχετ. *Περάκη*, ό.π. υπ' αριθμ. 4 υποσημ., σελ. 70.

30 *Μιχαλόπουλος*, ό.π. υπ' αριθμ. 15 υποσημ. σελ. 105 · *Ρόκας*, Προπτοχευτική Διαδικασία

το στάδιο αυτό, ο μεσολαβητής παρέχει πλήρη και ακριβή ενημέρωση στους πιστωτές, είτε κατόπιν σχετικού αιτήματός των αποδεκτών της είτε αυτοβούλως από τον οφειλέτη, εάν τυχόν η παράλειψή της θα μπορούσε να οδηγήσει στη δημιουργία παραπλανητικής εικόνας για την επιχείρηση και να προκαλέσει ζημία σε βάρος των πιστωτών. Το περιεχόμενό της αφορά όλες τις αναγκαίες πληροφορίες για την εκτίμηση της κατάστασης της επιχείρησης και των προοπτικών της και πρέπει να ανταποκρίνεται κάθε φορά, κατά το είδος και το εύρος της, στο είδος και το εύρος της αποστολής των οργάνων της διαδικασίας, προς τα οποία απευθύνεται.

Υποχρεούται επίσης να θέσει στη διάθεση των πιστωτών³¹ το σχέδιο της συμφωνίας εξυγίανσης, υπογεγραμμένο από τον οφειλέτη, 10 ημέρες κατ' ελάχιστον πριν από τη συνέλευση, συνοδευόμενο από τον πίνακα των δικαιούμενων να συμμετάσχουν στη συνέλευση πιστωτών και από έκθεση εμπειρογνώμονα, κατ' άρθρο 105 παρ. 5 εδ. γ' ΠτΚ, στην οποία ο εμπειρογνώμονας εκθέτει τη γνώμη του σε σχέση με τη συνδρομή των προϋποθέσεων επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης, κατ' άρθρο 106 ζ παρ. 1 – 3 ΠτΚ.

Στις βασικές αρμοδιότητές ανήκει και η προεδρεία της συνέλευσης των πιστωτών³². Ως πρόεδρος αυτής διευθύνει, εν γένει, τη συνέλευση και τις συζητήσεις και είναι υπεύθυνος για την τήρηση πρακτικών, ελέγχει τη νομιμοποίηση των συμμετεχόντων, των οποίων η ιδιότητα πρέπει να προκύπτει από τα εμπορικά βιβλία του οφειλέτη ή από κάποια δικαστική απόφαση, κατ' άρθρο 105 παρ. 2 – 3 ΠτΚ, υποβάλλει συμβιβαστικές προτάσεις, διεξάγει και εποπτεύει τις ψηφοφορίες, ανακοινώνει τα αποτελέσματα, φροντίζει για την υπογραφή της συμφωνίας, κατά το νόμο, συνεννοείται με τον οφειλέτη για τον ορισμό εμπειρογνώμονα προς σύνταξη της αναγκαιότητας για την επικύρωση δεύτερης εκθέσεως³³.

Ο νόμος επιβάλλει στον μεσολαβητή ένα πρόσθετο καθήκον³⁴, που τονίζει τη

Εξυγίανσης Επιχειρήσεων, Διεθνείς Τάσεις και Συγκριτικές Παρατηρήσεις, Η Προτεινόμενη Μεταρρύθμιση της Διαδικασίας Συνδιαλλαγής (άρ. 99 επ. Πτωχευτικού Κώδικα), Εκδ. Σάκουλα (2011), σελ. 51 επ., ιδίως 52 – 53, όπου επισημαίνει ότι στην περίπτωση που ως μεσολαβητής επιλέγεται ο διαμεσολαβητής του Ν. 3898/2010 (κατ' άρθρο 102 παρ. 2 ΠτΚ), οι ικανότητες διαπραγμάτευσής του καθιστούν το έργο του μεσολαβητή επιτυχημένο, παραμερίζοντας ίσως την απαιτούμενη «πτωχευτική» ειδίκευσή του.

31 Είτε με κοινοποίηση στον καθένα εξ αυτών, είτε με γνωστοποίηση απλώς του τόπου και του χρόνου της πρόσβασής τους και της δυνατότητας ελέγχου και λήψεως αντιγράφων τους, και στις δύο περιπτώσεις με τον ίδιο, όπως και με την πρόσκληση, τρόπο. Βλ. σχετ. *Ψυχομάνη*, ό.π. υπ' αριθμ. 14 υποσημ., σελ. 103.

32 Ο ίδιος προσωπικά, αν είναι φυσικό πρόσωπο, ή ο εκπρόσωπός του, αν μεσολαβητής είναι νομικό πρόσωπο.

33 *Ψυχομάνη*, ό.π. υπ' αριθμ. 14 υποσημ., σελ. 103.

34 *Περάκης*, ό.π. υπ' αριθμ. 4 υποσημ., σελ. 70.

συνεισφορά του στην αξιοπιστία της διαδικασίας. Εφόσον, δηλαδή, ο μεσολαβητής διαπιστώσει ότι η επίτευξη συμφωνίας είναι ανέφικτη ή ότι ο οφειλέτης εγκαταλείπει την προσπάθεια επίτευξης συμφωνίας εξυγίανσης, ενημερώνει χωρίς καθυστέρηση τον πρόεδρο του πτωχευτικού δικαστηρίου, ο οποίος εισάγει αμελλητί³⁵ την υπόθεση στο δικαστήριο, προκειμένου να ανακαλέσει την απόφαση που άνοιξε τη διαδικασία και να θέσει τέλος στην αποστολή του μεσολαβητή, κατ' άρθρο 102 παρ. 5 ΠτΚ.

Στις αρμοδιότητές του περιλαμβάνεται επιπλέον και η κατάθεση αίτησης προς το πτωχευτικό δικαστήριο³⁶ για επικύρωση της συναφθείσης συμφωνίας³⁷ εξυγίανσης εντός της καθορισθείσης με την απόφαση ανοίγματος της διαδικασίας προθεσμίας (μέχρι δύο μήνες) ή εντός του χρόνου της δοθείσης παράτασής της, κατά το άρθρο 101 παρ. 1 ΠτΚ (μέχρι ένα μήνα ακόμη).

Τέλος, στον μεσολαβητή δύναται να ανατεθεί η διενέργεια ειδικών πράξεων, που αποτελούν κυρίως αρμοδιότητες του ειδικού εντολοδόχου, τις οποίες ορίζει το δικαστήριο, και αφορούν ιδίως τη διαφύλαξη της περιουσίας του οφειλέτη, τη διενέργεια ειδικών χειριστικών πράξεων ή την επίβλεψη της εκτέλεσης της συμφωνίας εξυγίανσης, κατ' άρθρο 102 παρ. 6 ΠτΚ.

VI. Χρονικό Πλαίσιο Άσκησης των Αρμοδιοτήτων του Μεσολαβητή

Η δίμηνη προθεσμία³⁸ περάτωσης της διαδικασίας εξυγίανσης και συνεπώς το

35 Ο νόμος 4072/2012 πρόσθεσε στην παρ. 5 εδάφιο, βάσει του οποίου τα οριζόμενα στο άρθρο 102 παρ. 5 ΠτΚ, εφαρμόζονται αναλογικά και μετά από αίτηση πιστωτή, αν δεν υπάρχει μεσολαβητής ή ο υπάρχων μεσολαβητής δεν προβαίνει σε σχετική ενημέρωση του δικαστηρίου, μολονότι αποδεικνύεται ότι υπάρχουν οι προϋποθέσεις της ανάκλησης. Η διάταξη αυτή αποσκοπεί στην κάλυψη των κενών, όπως στην περίπτωση που ο «μεσολαβητής μπορεί να μην υπάρχει, στο μέτρο που ο διορισμός του είναι προαιρετικός» (άρθρο 102 παρ. 1). Επίσης ο μεσολαβητής μπορεί να είναι ο ίδιος μέρος του προβλήματος, αν καθυστερεί ή καλύπτει τη κωλυσιεργία του οφειλέτη», όπως προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση του ν. 4072/2012. Βλ. σχετ. *Περάκη*, ο.π. υπ' αριθμ. 4 υποσημ., σελ. 70.

36 ΠΠρΑλεξ 102/2013 Αρμ 2013.2125, βάσει της οποίας παραδεκτά ασκείται από τον ορισθέντα μεσολαβητή αίτηση δικαστικής επικύρωσης συμφωνίας εξυγίανσης, συνοδευόμενη από την συμφωνία υπογεγραμμένη από όλα τα μέρη και τον μεσολαβητή, από εγκεκριμένο και υπογεγραμμένο επιχειρηματικό σχέδιο (106ε § 7 ΠτΚ), έκθεση εμπειρογνώμονα μεσολαβητή (100ζ §§ 1 – 3), μετά από κλήτευση των πιστωτών.

37 Αν, κατά τη συνέλευση, επήλθαν τροποποιήσεις του σχεδίου της συμφωνίας εξυγίανσης, η έκθεση συνοδεύεται από συμπλήρωμα, στο οποίο εκτίθεται η γνώμη του εμπειρογνώμονα και για τις τροποποιήσεις αυτές, κατ' άρθρο 106 στ παρ. 2 εδ. δ' ΠτΚ.

38 Βάσει της διάταξης του αρθ. 101 παρ. 1 εδ. α' και εδ. β' του ΠτΚ, «το πτωχευτικό Δικαστήριο, εφόσον προβλέπει ότι η επίτευξη της συμφωνίας εξυγίανσης είναι δυνατή, ότι υπάρχουν βάσιμες προσδοκίες επιτυχίας της προτεινόμενης εξυγίανσης και ότι δεν παραβιάζεται η συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών, κατά τα οριζόμενα στο αρ. 99 παρ. 2 του Κώδικα, αποφασίζει το άνοιγμα της διαδικασίας εξυγίανσης για περίοδο όχι μεγαλύτερη των δύο μηνών από την έκδοση της

χρονικό πλαίσιο δράσης του μεσολαβητή ξεκινά από τη δημοσίευση³⁹ της απόφασης που διατάσσει το άνοιγμα της διαδικασίας και τον διορισμό μεσολαβητή, για να ενεργήσει σύμφωνα με τα οριζόμενα στο σκεπτικό αυτής⁴⁰. Λήγει⁴¹ δε αυτή με την κατάθεση αίτησης⁴² προς το πτωχευτικό δικαστήριο για επικύρωση⁴³ της συναφθείσης συμφωνίας⁴⁴ εξυγίανσης εντός της καθορισθείσης με την απόφαση ανοίγματος της διαδικασίας προθεσμίας (μέχρι δύο μήνες) ή εντός του

απόφασης και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, ορίζει μεσολαβητή, σύμφωνα με το αρ. 102 του ίδιου Κώδικα, ο Πρόεδρος, δε, του πτωχευτικού Δικαστηρίου μπορεί με πράξη του, ύστερα από αίτηση του οφειλέτη, του μεσολαβητή ή πιστωτή, να παρατείνει την περίοδο αυτή για έναν ακόμη μήνα» (όπως αυτή αντικαταστάθηκε με τη διάταξη του αρ. 234 παρ. 3 του ν. 4072/2012, με έναρξη ισχύος από 11.4.2012 - ΦΕΚ Α' 86/11.4.2012) · ΕφΑθ 7349/2013 ΤΝΠ ΔΣΑ.

39 Κατά το προϊσχύσαν δίκαιο ήταν αμφισβητούμενο αν κρίσιμο χρονικό σημείο για την έναρξη της προθεσμίας ήταν η δημοσίευση της απόφασης ή η επίδοση στο μεσολαβητή, ωστόσο υπό το ΣχΝ (4013/2011) πρέπει να γίνει δεκτό το πρώτο, καθώς ο διορισμός του μεσολαβητή είναι δυνατικός και επίσης μπορεί να συμβεί αργότερα, χωρίς αυτό φυσικά να επηρεάζει την προθεσμία. Βλ. σχετ. *Ρόκα*, ό.π. υπ' αριθμ. 30 υποσημ., σελ. 52 και την εκεί υποσημ. 99 · ομοίως *Αυγητίδης*, *Εξυγίανση Επιχειρήσεων Μέσω Προπτωχευτικών Συμφωνιών*, Εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη (2011), σελ. 192.

40 Αντιθέτως, υπό το ΣχΝ (4013/2011), στην περίπτωση της παράτασης της διαδικασίας κατά ένα μήνα, καθώς αυτή παρέχει ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου και επειδή η παρ. 2 του αρθρ. 101 ΣχΝ περιβάλλει με δημοσιότητα την απόφαση «του δικαστηρίου», και όχι του προέδρου του, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η μηνιαία παράταση αρχίζει από την ημερομηνία λήξεως της αρχικής προθεσμίας. Βλ. σχετ. *Ρόκα*, ό.π. υπ' αριθμ. 30 υποσημ., σελ. 52 και την εκεί υποσημ. 100 · αντιθέτως *Αυγητίδης*, ό.π. υπ' αριθμ. 39 υποσημ., σελ. 192 – 193, ο οποίος υποστηρίζει ως επιβαλλόμενη από την ανάγκη ενιαίας αντιμετώπισης του ζητήματος, η κατά παράταση της αρχικής, μηνιαία προθεσμία θα πρέπει να θεωρηθεί ότι ξεκινά από τη δημοσίευση της απόφασης, που τη διατάσσει, στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ταμείου Νομικών, τονίζοντας την ανάγκη η παράταση αυτή να είναι ουσιαστική, να συνδράμει δηλαδή προς την κατεύθυνση επίτευξης της συμφωνίας και όχι να έχει ήδη παρέλθει όταν τη χορηγήσει το δικαστήριο.

41 Το άρθρο 99 παρ. 6 εδ. ε' ΠτΚ απαριθμεί τους τρόπους λήξης της διαδικασίας εξυγίανσης, που είναι οι εξής: α) η επικύρωση ή η απόρριψη της αίτησης επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης, β) η πάροδος της προθεσμίας που χορηγείται από το δικαστήριο, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τους δύο μήνες από την έκδοση της απόφασης και της τυχόν χορηγηθείσας παράτασης αυτής για ένα μήνα, κατά το άρθρο 101 παρ. 1 ΠτΚ, γ) η ανάκληση της απόφασης που άνοιξε τη διαδικασία σύμφωνα με το άρθρο 102 παρ. 5 ΠτΚ. Βλ. σχετ. Εγκύκλιο ΠΟΛ. 1188/24-9-2012 με θέμα την Ανάλυση διατάξεων του Έκτου Κεφαλαίου του Πτωχευτικού Κώδικα: «Προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης», διαθέσιμη στο σύνδεσμο <http://www.forin.gr/articles/article/7278/pol-1188-2012>.

42 Συγκεκριμένα, αφότου προβεί «αμελλητί» σε δημοσίευση σε περίπτωση της απόφασης που δέχεται ή απορρίπτει την αίτηση επικύρωσης στο Γ.Ε.ΜΗ. και στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολούμενων (Τομέας Νομικών), βλ. σχετ. ΠΠρΑλεξ 102/2013 Αρμ 2013. 2125.

43 Δεν εκπληρώνει δηλαδή πλήρως τα καθήκοντά του ο μεσολαβητής, αν επιτύχει μεν συμφωνία, που όμως έχει ελαττώματα όπως εκείνα του άρθρου 106ζ παρ. 2 ΠτΚ.

44 Αν, κατά τη συνέλευση, επήλθαν τροποποιήσεις του σχεδίου της συμφωνίας εξυγίανσης, η έκθεση συνοδεύεται από συμπλήρωμα, στο οποίο εκτίθεται η γνώμη του εμπειρογνώμονα και για τις τροποποιήσεις αυτές, κατ' άρθρο 106 στ παρ. 2 εδ. δ' ΠτΚ.

χρόνου της δοθείσης παράταξής της, κατά το άρθρο 101 παρ. 1 ΠτΚ (μέχρι ένα μήνα ακόμη). Αν η προθεσμία αυτή παρέλθει άπρακτη, η διαδικασία θεωρείται αυτοδικαίως λήξασα⁴⁵ και το λειτούργημα του μεσολαβητή περαιωμένο, κατ' άρθρο 104 παρ. 1 ΠτΚ.

VII. Γενικές Αρχές κι Αξίες του Δικαίου που Διέπουν το Έργο του Μεσολαβητή

Κατά το άρθρο 106 ι παρ. 2 εδ. α ΠτΚ, ο μεσολαβητής υποχρεούται να εκτελεί τα καθήκοντά του με ευσυνειδησία, αντικειμενικότητα και αμεροληψία⁴⁶. Ρητή παρόμοια επιταγή προβλέπεται και στην περ. γ' του άρθρου 4 του ν. 3898/2010⁴⁷, όπου γίνεται λόγος για καταλληλότητα, αποτελεσματικότητα και αμεροληψία, ως προς τον τρόπο διεξαγωγής της διαμεσολάβησης, προσθέτοντας πως οι αρχές αυτές οφείλουν να διέπουν τη διαδικασία και τον θεσμό, εν γένει, ανεξαρτήτως του τρόπου με τον οποίο ορίστηκε ο διαμεσολαβητής ή ανέλαβε να τελέσει την εν λόγω διαμεσολάβηση. Η ανεξαρτησία (ουδετερότητα) του διαμεσολαβητή συνδέεται με την έλλειψη οιασδήποτε σύνδεσης μεταξύ αυτού και των μερών και οιασδήποτε συμφέροντός του από το αποτέλεσμα της διαδικασίας. Η αμεροληψία από την άλλη έχει να κάνει με την υποχρέωση ενός ανεξάρτητου διαμεσολαβητή να μην επιδείξει προκατάληψη ή προτίμηση απέναντι σε κάποιο από τα μέρη κατά τη διάρκεια της διαδικασίας⁴⁸.

Γενική διακήρυξη περί της ανάγκης διεξαγωγής της διαμεσολάβησης κατά αμερόληπτο τρόπο περιέχει το άρθρο 3 περ. β της Οδηγίας 2008/52/ΕΚ. Σύμφωνα δε με το άρθρο 4 αυτής⁴⁹, σε συνδυασμό με το άρθρο 2 Κώδικα Δεοντολογίας διαπιστευμένων διαμεσολαβητών⁵⁰, όπου προβλέπεται η υποχρέωσή τους να μην

45 ΕφΠειρ 252/2014 ΤΝΠ ΔΣΑ.

46 Αρχών συμπλευσών με τους σκοπούς του ΠτΚ. Βλ. Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Πτωχευτικός Κώδικας» (Ν.3588/2007 Φ.Ε.Κ. Α'153/10.7.2007), όπου αναφέρει ως σκοπούς του κώδικα, μεταξύ άλλων, την έγκαιρη, αποτελεσματική και αμερόληπτη διαδικασία και την εξέλιξή της, τη θέσπιση διαδικασίας προβλέψιμης και διαφανούς και την αποτροπή των καταχρήσεων του θεσμού της πτώχευσης μέσω κακόπιστων χειρισμών.

47 Όπως αντικαταστάθηκε με την υποπαρ. ΙΕ2 της παρ. ΙΕ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 (Α' 85/7.4.2014).

48 *Αντωνέλος – Πλέσσα*, Διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, Διεθνής εμπειρία και ελληνική εφαρμογή, Εκδ. Σάκουλα (2014), σελ. 51.

49 Δίως την παρ. 1 του άρθρου αυτού, όπου ορίζεται πως τα κράτη μέλη ενθαρρύνουν, με όποια μέσα κρίνουν σκόπιμα, την εκπόνηση προαιρετικών κωδίκων δεοντολογίας και την τήρηση εκ μέρους των διαμεσολαβητών και των οργανισμών που παρέχουν υπηρεσίες διαμεσολάβησης, καθώς και άλλων αποτελεσματικών μηχανισμών ελέγχου της ποιότητας σχετικά με την παροχή υπηρεσιών διαμεσολάβησης, ενώ στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου αναγύρει σε ζήτημα εκπαίδευσης των διαμεσολαβητών τη διασφάλιση της διεξαγωγής της διαμεσολάβησης κατά τρόπο κατάλληλο, αποτελεσματικό και αμερόληπτο έναντι των μερών.

50 ΥΑ 109088/2011, ΦΕΚ Β' 2824/2011.

αναλάβουν εργασία αν πρώτα δεν ενημερώσουν τα μέρη, σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας, για τυχόν περιστάσεις, οι οποίες ενδέχεται να επηρεάσουν ή να δώσουν την εντύπωση ότι επηρεάζουν την ανεξαρτησία τους. Οι περιστάσεις αυτές, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 2 παρ. 1 του ως άνω Κώδικα, περιλαμβάνουν κάθε προσωπική ή επαγγελματική σχέση με ένα από τα μέρη, οποιοδήποτε οικονομικό ή άλλο συμφέρον, άμεσο ή έμμεσο, από την έκβαση της διαμεσολάβησης⁵¹. Στις περιπτώσεις αυτές, ο διαμεσολαβητής, υπό την υπόθεση ότι τα μέρη συναινούν, επιτρέπεται να αναλάβει ή να συνεχίσει τη διαμεσολάβηση με πλήρη ανεξαρτησία και ουδετερότητα, ώστε να διασφαλίζεται πλήρης αμεροληψία.

Συμπληρωματικά προς τα ανωτέρω ο ν. 4013/2011 προβλέπει στο άρθρο 106ι παρ. 6 ΠτΚ, το καθήκον εμπιστευτικότητας του μεσολαβητή, μέσω της μη γνωστοποίησης των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτόν κατά την άσκηση των καθηκόντων του, εφόσον αυτό δεν είναι αναγκαίο για τη σύναψη της συμφωνίας. Αντίστοιχα ρυθμίζεται το καθήκον αυτό στο άρθρο 10 του ν. 3898/2010, το οποίο ορίζει πως η διαμεσολάβηση πρέπει να διεξάγεται κατά τρόπο που να μην παραβιάζει το απόρρητο αυτής⁵², εκτός αν τα μέρη συμφωνήσουν άλλως, παρέχοντας σε αυτά τη συμβατική ελευθερία να συναποφασίσουν ότι δεν επιθυμούν την τήρηση του απορρήτου. Η δέσμευση αυτή, αυστηρότερη συγκριτικά με τα οριζόμενα στο άρθρο 106ι παρ. 6 ΠτΚ, καταλαμβάνει όλους τους συμμετέχοντες, οι οποίοι πριν από την έναρξη της διαδικασίας δεσμεύονται εγγράφως να τηρήσουν το απόρρητο της διαδικασίας, εκτός αν η κοινολόγηση του περιεχομένου της συμφωνίας είναι απαραίτητη για την εκτέλεση αυτής, σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 3 του ν. 3898/2010. Συνεπεία της αρχής της εμπιστευτικότητας, ορίζεται στη διάταξη του άρθρου 8 παρ. 3 εδ. β' του ν. 3898/2010, πως κατά τη διαδικασία της διαμεσολάβησης δεν τηρούνται πρακτικά⁵³, σε αντίθεση με την υποχρέωση του μεσολαβητή κατά την προεδρεία της συνέλευσης πιστωτών της προπρωτεύουσας διαδικασίας εξυγίανσης.

VIII. Ευθύνη του Μεσολαβητή

Σύμφωνα με το άρθρο 106ι παρ. 2 εδ. β ΠτΚ, ο μεσολαβητής ευθύνεται απέναντι

51 Όπως το γεγονός ότι ο διαμεσολαβητής ή άλλο στέλεχος της εταιρείας για την οποία εργάζεται έχει ενεργήσει στο παρελθόν υπό άλλη ιδιότητα πλην του διαμεσολαβητή για κάποιο από τα μέρη.
52 Η υποχρέωση τήρησης εχεμύθειας από τον Διαμεσολαβητή επισημαίνεται και στο άρθρο 4 του Κώδικα Δεοντολογίας διαπιστευμένων διαμεσολαβητών.

53 Η τήρηση πρακτικών παραπέμπει σε δικαστικές διαδικασίες, όπου ακολουθούνται συγκεκριμένοι δικονομικοί κανόνες προκειμένου να εξασφαλιστεί η απονομή της δικαιοσύνης και δεν συνάδει με το πνεύμα της διαμεσολάβησης που είναι η επίτευξη συμφωνίας, βλ. σχετ. *Αντωνέλο – Πλέσσα*, ό.π. υπ' αριθμ. 47 υποσημ., σελ. 47.

στον οφειλέτη και τους πιστωτές για κάθε θετική ζημία. Ευθύνεται μάλιστα, σε αντίθεση με τα οριζόμενα στο άρθρο 8 του ν. 3898/2010⁵⁴, για κάθε πταίσμα⁵⁵ έναντι των ανωτέρω. Διαφορετικά ωστόσο ορίζεται στην περίπτωση του εμπειρογνώμονα, ως προς τον οποίο ως μέτρο ευθύνης τίθεται ο δόλος και η βαρεία αμέλεια, προκειμένου να μη δημιουργηθούν αντικίνητρα στην ανάληψη αυτών των καθηκόντων⁵⁶, δίχως να γίνεται αναφορά στην περίπτωση που το πρόσωπο του εμπειρογνώμονα ταυτίζεται με το πρόσωπο του μεσολαβητή⁵⁷, όπως προβλέπει το άρθρο 102 παρ. 2 εδ. γ' ΠτΚ.

Έχει υποστηριχθεί⁵⁸ πως η θέση του μεσολαβητή διέπεται πρωτίστως από τις διατάξεις του έκτου κεφαλαίου του πτωχευτικού κώδικα για την προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης, συμπληρωματικά δε, με αναλογική εφαρμογή, από τις διατάξεις περί του συνδίκου (άρθρα 63 επ. ΠτΚ)⁵⁹ και τις διατάξεις του ΑΚ περί εντολής⁶⁰. Με αφετηρία, λοιπόν, τη γραμματική ερμηνεία της διάταξης του β' εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 102 ΠτΚ, όπου ορίζεται πως «δύναται να διορισθεί ως μεσολαβητής... και διαμεσολαβητής του ν. 3898/2010 (Α' 211) για τη διαμεσολάβηση στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις», συνάγεται πως ο νομοθέτης δεν αποσκοπεί ρητά ή σιωπηρά σε εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 3898/2010 που διέπουν τον θεσμό της διαμεσολάβησης, παρά μόνο προβλέπει τη δυνατότητα επιλογής προσώπου, βάσει της περ. γ' του άρθρου 4 αυτού⁶¹, τρίτου σε σχέση με τα μέρη, διαπιστευμένου ως διαμεσολαβητή⁶², ήτοι πρόσωπο με διαπραγματευτικές ικανότητες, το οποίο θα αναλάβει, εν προκειμένω τα προβλεπόμενα στα

54 Το οποίο ορίζει ότι ο διαμεσολαβητής κατά τη διάρκεια της διαμεσολάβησης ευθύνεται μόνο για δόλο.

55 *Μιχαλόπουλος*, ο.π. υπ' αριθμ. 15 υποσημ. σελ. 76.

56 Αιτιολογική Έκθεση του Ν. 4013/2011, άρθρο 106ι, ό.π. υπ' αριθμ. 3 υποσημ. σελ. 267.

57 Επειδή στη διαδικασία εξυγίανσης, ο ρόλος του εμπειρογνώμονα είναι διακριτός από εκείνον του μεσολαβητή, βλ. σχετ. ΠΠρΛπαρ 5/2012, Γράπεζα Νομικών Πληροφοριών ΝΟΜΟΣ, συνεπώς σε περίπτωση συγκέντρωσης των ανωτέρω εξουσιών στο ίδιο πρόσωπο, θα πρέπει να εξεταστεί από ποια πράξη έχει επέλθει τυχόν ζημία στον οφειλέτη ή τους πιστωτές, ώστε να κριθεί το μέτρο ευθύνης, εάν δηλαδή έχει επέλθει από ελαττώματα της έκθεσης, που ανήκει στην αρμοδιότητα του εμπειρογνώμονα, ή από τη σύγκλιση και προεδρεία της συνέλευσης πιστωτών και άλλων πράξεων αρμοδιότητας του μεσολαβητή.

58 *Ψυχομάνης*, ό.π. υπ' αριθμ. 14 υποσημ., σ. 99.

59 Αναφορικά με την ευθύνη του συνδίκου βλ. άρθρο 80 παρ. 1 ΠτΚ.

60 Η ευθύνη του εντολοδόχου διαγράφεται στο νόμο αυστηρότερα απ' ό,τι σε άλλες χαρακτηριστικές συμβάσεις του ΑΚ. Κατ' άρθρο 714 ΑΚ, ο εντολοδόχος στη σύμβαση εντολής ευθύνεται για κάθε πταίσμα, επομένως και για ελαφρά αμέλεια. Η νομοθετική αυτή ρύθμιση εξηγείται από τον έντονα εμπιστευτικό χαρακτήρα της σύμβασης εντολής. Βλ. σχετ. *Γεωργιάδη*, Ενοχικό Δίκαιο, Ειδικό Μέρος, Τόμ. ΙΙ, Εκδ. Σάκουλας (2007), σελ. 76 § 52.

61 Του ν. 3898/2010, όπως αντικαταστάθηκε με την υποπαρ. ΙΕ2 της παρ. ΙΕ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 (Α' 85/7.4.2014).

62 Κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 7 του ν. 3898/2010.

άρθρα 102 επ. ΠτΚ καθήκοντα του μεσολαβητή, εκτελώντας το έργο του με κατάλληλο, αποτελεσματικό και αμερόληπτο τρόπο. Άλλωστε, η διάταξη της παρ.2 του άρθρου 106ι του Ν. 4013/2011, εκτός από νεότερη της παρ. 4 του άρθρου 8 του Ν.3898/2010, τυγχάνει και ειδικότερη, καθώς ρυθμίζει την ευθύνη του (δια) μεσολαβητή ειδικά κατά την προπρωχευτική διαδικασία εξυγίανσης.

Αντίστοιχα, στο άρθρο 80 παρ. 1 ΠτΚ, ορίζεται ότι «έναντι της ομάδας των πιστωτών και του οφειλέτη ο σύνδικος ευθύνεται για κάθε ζημία που προκάλεσε υπαιτίως στην πτωχευτική περιουσία, κατά παράβαση των υποχρεώσεών του από τον παρόντα κώδικα⁶³», καθιστάμενης σαφούς της βούλησης του νομοθέτη περί ισότιμης αντιμετώπισης του μεσολαβητή και του συνδίκου αναφορικά με το εύρος της ευθύνης. Η αυστηρή αυτή αντιμετώπιση του μεσολαβητή, αποσκοπεί καταφανώς στην πρόληψη καταχρηστικής άσκησης των καθηκόντων του και την παρέλκυση της διαδικασίας.

Ωστόσο, δεδομένου ότι η θέση του μεσολαβητή προσομοιάζει απλώς με εκείνη του συνδίκου, χωρίς να έχει το εύρος των εξουσιών αυτής, στερούμενος διαχειριστικών ή εκπροσωπευτικών του οφειλέτη εξουσιών⁶⁴, ορθότερο κρίνεται κατά την άποψη της γράφουσας, στην περίπτωση που ως μεσολαβητής επιλέγεται δι-αμεσολαβητής του Ν. 3898/2010 – ιδίως μάλιστα μετά την τροποποίηση αυτού με τον ν. 4254/2014, οπότε αφαιρέθηκε από τις προϋποθέσεις διαπίστευσης η δικηγορική ιδιότητα του διαμεσολαβητή – η ευθύνη του και κατά την προπρωχευτική διαδικασία εξυγίανσης να διέπεται από τη διάταξη της παρ.4 του άρθρ. 8 του ως άνω νόμου⁶⁵, δικαιολογηθείσας της συσταλτικής ερμηνείας του άρθρου 106ι παρ. 2 εδ. β ΠτΚ, συνεπεία της στέρησης αυτού της απαιτούμενης, όχι μόνο «πτωχευτικής» ειδίκευσης⁶⁶, αλλά ενδεχομένως και νομικής εκπαίδευσης εν γένει, επιλεγείς κυρίως με κριτήριο τις διαπραγματευτικές του ικανότητες, στις οποίες θα στηριχθεί η επιτυχία του έργου του.

Δεδομένης της βούλησης του νομοθέτη, όπως συνάγεται από τις νομοπαρασκευαστικές εργασίες του ΠτΚ, η αυστηρή αυτή πρόβλεψη εξ απόψεως αστικής ευθύ-

63 Το παρόν άρθρο ρυθμίζει την αστική ευθύνη του συνδίκου. Πρόκειται περί ευθύνης προς αποζημίωση που συνδέεται με υπαίτια παράβαση των υποχρεώσεών του από τον Κώδικα, δηλαδή των ειδικά επιβαλλομένων σε αυτόν καθηκόντων. Από άποψη νομικής φύσεως, πρόκειται για ευθύνη από ενοχική σχέση, που πηγάζει από το νόμο και όχι από αδικοπραξία, χωρίς ωστόσο να αποκλείεται η ευθύνη του εξ αδικοπραξίας, όπως ορίζεται ρητά στην παρ. 3 του παρόντος άρθρου. Ως μέτρο ευθύνης θεσπίζεται στο β' εδάφιο της παρ. 1 του παρόντος άρθρου, η επιμέλεια του συνετού συνδίκου, του οποίου η συγκεκριμενοποίηση ανήκει στον εφαρμοστή του δικαίου. Βλ. σχετ. *Κοτσίρη*, Πτωχευτικό Δίκαιο, Ζ' Έκδοση, Εκδ. Σάκκουλα (2008), σελ. 441 επ.

64 *Περάκης*, ο.π. υπ' αριθμ. 4 υποσημ., σελ. 70.

65 Χωρίς να αποκλείεται και η επιβολή κυρώσεων, βάσει του άρθρου 5 του Κώδικα Δεοντολογίας Διαμεσολαβητών.

66 Βλ. *Ρόκα*, ο.π. υπ' αριθμ. 30 υποσημ., σελ. 51 επ., ιδίως 52 – 53.

νης στην προκειμένη περίπτωση αποβλέπει στην πρόληψη των καταχρήσεων του θεσμού της πτώχευσης μέσω κακόπιστων χειρισμών, όπως δόλιων συμπαιγνιών μεταξύ μεσολαβητή και (συνήθως) του οφειλέτη, ή και (σπανιότερα) των δανειστών με σκοπό την παρέκλυση της διαδικασίας. Ο ανωτέρω σκοπός, ωστόσο, πραγματώνεται πλήρως με βάση την περί ευθύνης διάταξη του Ν.3898/2010, ενώ εξ αντιδιαστολής η ελλιπής περί πτωχευτικού δικαίου κατάρτισή του διαμεσολαβητή, στερούμενος ενδεχομένως και γνώσεων νομικής επιστήμης γενικότερα, υπό τον κίνδυνο ευθύνης του για κάθε πταίσμα, δημιουργεί προφανή αντικίνητρα ως προς την αποδοχή του διορισμού του.

Τέλος, αν και το ΠτΔ εν γένει διέπεται από τη θεμελιώδη αρχή της σύμμετρης ικανοποίησης των δανειστών, που αποτελεί τον πυρήνα του ΠτΔ, οι προπτωχευτικές διαδικασίες του ΠτΚ, αποσκοπούν πρωτίστως στην ανόρθωση των επιχειρήσεων. Έχει υποστηριχθεί δε, πως η πτώχευση αποτελεί καθαρά νομική διαδικασία με παροχή εξουσιών και αντίστοιχα δημιουργία ευθυνών⁶⁷, ενώ η διαδικασία εξυγίανσης αποτελεί κατ' εξοχήν επιχειρηματική ενέργεια, η επιτυχία της οποίας προϋποθέτει προσεκτικό σχεδιασμό, θαρραλέα απόφαση και εκτέλεση, στοιχεία τα οποία προϋποθέτουν ελευθερία κίνησης των λειτουργιών της και ελάχιστα δεσμά ευθύνης για την περίπτωση της τυχόν αποτυχίας.

IX. Αμοιβή του μεσολαβητή

Σύμφωνα με το άρθρο 100 παρ. 5 ΠτΚ η αίτηση ανοίγματος της διαδικασίας εξυγίανσης προς το δικαστήριο συνοδεύεται, με ποινή απαραδέκτου από γραμμάτιο κατάθεσης του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, ύψους 4000€, και σε περίπτωση οφειλέτη ανωνύμου εταιρείας ύψους 7000€⁶⁸, για την αντιμετώπιση των αμοιβών, μεταξύ άλλων, και του μεσολαβητή⁶⁹. Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο

67 Κοτσίρης, ό.π. υπ' αριθμ. 63 υποσημ., σελ. 88, ο οποίος, προφανώς, αναφέρεται περί εξουσιών και ευθύνης των οργάνων της πτώχευσης, όπως ορίζονται στο άρθρο 52 ΠτΚ, ήτοι το πτωχευτικό δικαστήριο, ο εισηγητής, ο σύνδικος, η συνέλευση πιστωτών και η επιτροπή πιστωτών, δίχως να περιλαμβάνεται σε αυτά ο μεσολαβητής.

68 Βλ. επίσης την ΕφΠειρ 252/2014 ΤΝΠ ΔΣΑ, βάσει της οποίας, η κατάθεση του ποσού των 7000€, καθώς αφορά «αμοιβή προσώπου, που ενδέχεται να οριστεί ως εμπειρογνώμονας ή μεσολαβητής με διάταξη του προέδρου του πτωχευτικού δικαστηρίου είτε με την απόφαση που ανοίγει τη διαδικασία είτε και με μεταγενέστερη απόφαση κατ' άρθρο 102 παρ. 1, αποτελεί υποχρεωτική δικαστική παρακαταθήκη, του άρθρου 3 του κατά την έννοια του π.δ. 30.12.1926/3.1.1927», διατάσσοντας την επιστροφή του ποσού αυτού στην αιτούσα εταιρεία, εφόσον κανείς από τους διορισθέντες μεσολαβητές δεν άσκησε οποιοδήποτε πράξη μεσολάβησης, δεν προέβη σε καμιά πράξη δημοσίευσης ούτε σε σύγκλιση των πιστωτών υπό την αιγίδα του ώστε να διαπιστώσει αν υπάρχει ή όχι συμφωνία των πιστωτών και της αιτούσας, ενώ παρήλθε και η προθεσμία ανοίγματος της αιτουμένης εξυγίανσης.

69 Επί υπαγωγής του οφειλέτη σε διαδικασία εκκαθάρισης κ.λπ., οι αμοιβές του μεσολαβητή, κατά το μέρος που δεν έχουν ήδη εξοφληθεί, κατατάσσονται στους πίνακες των διαδικασιών αυτών ως

106ι παρ. 4 ΠτΚ, σε περίπτωση που ο μεσολαβητής υποδεικνύεται από τον οφειλέτη, η αμοιβή του συμφωνείται με τον τελευταίο, ενώ σε κάθε άλλη περίπτωση ορίζεται από το πρωτογενικό δικαστήριο σε βάρος της περιουσίας του οφειλέτη.

X. Αντί επιλόγου

Προκύπτει συνεπώς από τη συγκριτική παράθεση ως άνω νόμων, πως ο Ν.3898/2010 περί διαμεσολάβησης σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, συμπλέοντας με τις θεμελιώδεις αρχές του ιδιωτικού δικαίου, ιδίως εκείνης της ιδιωτικής αυτονομίας, σκιαγραφεί, κυρίως μέσω των γενικών αρχών και αξιών που επικαλείται, το περίγραμμα ενός εύπλαστου κατά τα λοιπά θεσμού, ανταποκρινόμενου στην εκάστοτε φύση της προς επίλυση διαφοράς και την ταυτότητα των εμπλεκόμενων μερών. Αντιθέτως, η ιδιαίτερη μορφή μεσολάβησης, που εισάγει το άρθρο 12 του ν. 4013/2011, προβλέπει μια διαδικασία λεπτομερέστερη και τυπική, με σαφώς οριοθετημένο πεδίο αρμοδιοτήτων του μεσολαβητή, διαγράφοντας αυστηρότερα το πλαίσιο ευθύνης επί παράβασης αυτών, ως απόρροια της συστηματικής ένταξής του στο αυτοτελές σύστημα κανόνων του ΠτΔ, το οποίο διακρινόμενο από πολλαπλότητα σκοπών και μέσω ειδικότερων διατάξεων αναφορικά με προσωπικές κυρώσεις, διοίκηση της περιουσίας από το σύνδικο, αναγκαστική συνένωση των δανειστών, ξεχωρίζει από το σύστημα του κοινού δικονομικού δικαίου.

Ωστόσο, η προπρωτογεντική διαδικασία εξυγίανσης, παρά τη συστηματική ένταξή της στο ΠτΔ, όπως ορθώς έχει επισημανθεί, αποτελεί κατ' εξοχήν επιχειρηματική ενέργεια, η επιτυχία της οποίας προϋποθέτει ελευθερία κίνησης των λειτουργιών της και ελάχιστα δεσμά ευθύνης για την περίπτωση της τυχόν αποτυχίας. Ως εκ τούτου, ορθότερη κρίνεται, κατά την άποψη της γράφουσας, με βάση τις προηγηθείσες τεολογικές σταθμίσεις, η συσταλτική ερμηνεία της περί ευθύνης διάταξης της παρ. 2 του άρθρου 106ι του Ν.4013/2011, ώστε να μην καταλαμβάνει την περίπτωση που ως μεσολαβητής στην προπρωτογεντική διαδικασία εξυγίανσης επιλέγεται διαμεσολαβητής του Ν.3898/2010, η ευθύνη του οποίου να διέπεται από την παρ. 4 του άρθρου 8 του νόμου αυτού, ως λύση προσφορότερη για την προώθηση τόσο του σχεδόν ανενεργού θεσμού του Ν.3898/2010, ιδίως όμως εκείνου του Ν.4013/2011, όπου αξιοποιώντας τις διαπραγματευτικές ικανότητες των καταρτισμένων προς τούτο διαμεσολαβητών σε ένα ήδη φορτισμένο κλίμα μεταξύ οφειλέτη και δανειστών κατά την προπρωτογεντική περίοδο αντιμετωπίζει αυξημένες πιθανότητες υλοποίησης του στόχου εξυγίανσης των επιχειρήσεων.